

הַלְבוּת שֶׁפֶת סִימָן שְׁעָה שְׁעָה שֶׁפ

ביאורים ומוספים

[שו"ע ס"ה]

אָתְּ-עַל-פִּי שְׁרָבִים וְדָרְסִים בְּחִיצוֹנָה⁽¹⁾.

גמור, ימצאו דברי רבנן כחוכא ואיטלולא, ולא ניתן פה לצדוקים לרדות. ואף שמצינו שאומרים בעירובין 'תרתני דסתרני' [ראה בשו"ע לקמן סי' שצג ס"ג], היינו דוקא בדבר שאינו ניכר כל כך, אבל לא בדבר הניכר כמו כאן.

סִימָן שֶׁפ דִּינֵי בְטוּל רְשוּת

[שו"ע ס"א]

מֵה תַּקְנָתָם, יִבְטֵל לָהֶם רְשׁוּתוֹ⁽¹⁾.

1) ובתוספתא (עירובין פ"ה ה"י) שנינו, שמצוה על אדם לבטל רשותו, ואם היה אדם גדול הרשות בידו, וביאר הערוך השלחן (ס"ז) שאם הוא אדם גדול ולא נאה לו לבטל להם רשותו, יבטלו הם את רשותם לו. ומה שמצינו בגמרא (עירובין סח, א) שרבא ביטל רשותו, יש לומר ששם היו צריכים לכך מפני תינוק שהוצרך חמין למילה, כמבואר שם.

[משנ"ב ס"ג ג]

שְׁמִסְלַק עֲצָמוּ מְרְשׁוּתוֹ⁽²⁾.

2) בגדר ביטול רשות כתב הרמב"ן (פסחים ב, א), שבביטול אינו מפקיר את ביתו, אלא שלאותו יום עוקר דעתו מלדור עם השותפים, כדי שיהיו הם כמי שדרים לבדם. ומשמעות דבריו שאין ענינו של ביטול אלא שקובע בדעתו שדוריו במקום אינם בתורת קבע [וכלשוך הגמרא (עירובין טז, ב) שהמבטל הוא אורח כלפי מי שביטל עבורו]. ובמג"א (ס"ק ד) משמע, שהמבטל ביתו ובדעתו לעכב בעד שכניו מלהכנס לביתו אין זה ביטול, ואין אומרים שהביטול הוא חלות ביטול גרידא, שביאר מדוע יש שמבטל רק את חצירו ואינו רוצה לבטל את ביתו, וכתב שעושה כן בכדי שלא להרבות עליו נכנסים ויוצאים, ומשמע מדבריו שאם ביטל את ביתו אינו יכול לעכב עליהם מלהכנס.

[ביה"ל ד"ה אף]

וְאִף-עַל-יָד דְּנָאָסֵר לְמַקְצֵת שְׁבֵת⁽³⁾.

3) החזו"א (או"ח סי' פח ס"ק ה) ביאר, שאין דין שבת שנאסרה נאסרה; ומה שאמרו בגמרא (עירובין ע, ב) 'כל שנאסר למקצת שבת נאסר לכל השבת חוץ ממבטל רשות', היינו רק לענין שאי אפשר לערב עירובי חצרות באמצע השבת, ושאי אפשר לבטל רשות בשבת [ברשות שבאה לו בשבת], ומה שאמרו שם 'חוץ ממבטל רשות', היינו שסתם ביטול מועיל אפילו נעשה באמצע השבת. והוכיח דבריו מדברי הגמרא (שם כ, א), שמחיצות הנעשות בשבת מתירות לטלטל ואין אומרים 'שבת שנאסרה נאסרה'. [וראה בביה"ל לעיל סי' שעא ס"ד ד"ה כל זמן, ובמה שכתבנו שם, שיש חולקים על כך].

13) כך פירשו הר"ף (עירובין כג, ב בדפי הרי"ף) והרא"ש (שם פ"ו סי' כא) את מחלוקת רב אדא ושמואל בגמרא (שם עה, ב), שמדובר בשלש חצרות זו לפנים מזו ובכל חצר גר יחיד, שלדעת רב אדא כיון שרבים עוברים בחיצונה [שכל שלושה שלא עירבו הם רבים]. הריהם אוסרים זה על זה, ולדעת שמואל אינם נחשבים לרבים, כיון שכל אחת מותרת במקומה ויש לה רק דריסת רגל בחיצונה, ופסק השו"ע כשמואל.

סִימָן שְׁעָה

דִּינֵי חֲצָרוֹת וּבְתִימֵם

[משנ"ב ס"ג ג]

הַשּׁוֹב לֹו קְבִית-שְׁעָרָו⁽¹⁾.

1) בטעם הדבר כתב רש"י (עירובין עו, א ד"ה נעשה), שכל אחד מהבתים החיצוניים נעשה בית שער לחצר הסמוכה לו. וביאר המהרש"א (שם) שהיה אפשר לפרש שנעשו בית שער לבית האמצעי [ויחשב בית שער למי שסובר לעיל שם (עה, ב) שבית שער של יחיד נחשב לבית שער], אמנם לפי האמת אינו נחשב בית שער לאמצעי, כיון שמדובר שלכל בית יש יציאה נפרדת, ונחשב לבני החצר בית שער מחמת הרגל העירוב, שמכח העירוב שבאמצעות צריכים הם לעבור דרך הבית הסמוך להם.

[משנ"ב שם]

דְּנַעֲשׂוּ כָלֶם בֵּית-שְׁעָרָו לְאוֹתָהּ חֲצָרָה⁽²⁾.

2) והיינו כשאין להם דרך אחרת לעבור מחצר לחצר וזולת דרך שלושה בתים אלו, אבל אם יש להם דרך אחרת, כתב הערוך השלחן (ס"ג) שאין הבתים נחשבים לבית שער, וגם הם צריכים ליתן פת.

[שו"ע ס"ב]

שְׁכָל אֶחָד הַנִּיחַ עֲרוֹב קְבִית-שְׁעָרָו שֶׁל חֲצָר אֲחֵרָה⁽³⁾.

3) טעם דין זה נתבאר בגמרא (עירובין עו, א), שיש לאסור את הטלטול בחצרות ממה נפשך, משום שיש נדון את שני הבתים כבית שער, הרי אי אפשר להניח עירוב בבית שער [וכמו ששינוי שם (פה, ב) הנותן את עירובו בבית שער אכסדרה ומרפסת אינו עירוב, וכן פסק השו"ע לעיל סי' שסו ס"ג], ואם נדון אותם כבית, נמצא שיש בית שאינו מעורב המפסיק בין כל חצר למקום העירוב שלה. ואי אפשר לומר שלכל אחד נחשיב את הבית הסמוך לחצירו כבית שער ואת הבית האחר לבית גמור, משום שזה 'תרתני דסתרני' וכמו שפירש רש"י שם (ד"ה לא מינכרא), שאם כל בית יחשב כלפי חצר אחת כבית שער וכלפי החצר האחרת כבית

הלכות שבת סימן שעשה שש

באר הגולה רמז

ל שם בנקמא
וקשמאל, הרי"ף
והרא"ש ונרמב"ם
פסק ד מהלכות
ערוכה

(יח) או שנים בחיצונה וערכו, (יט) אין תחיד שבפנימית אוסר על החיצונה: הגה והוא הדין (כ) רבים שהם כחיד, ואין צריכין לערב, כדרך שנתבאר לעיל סימן שע (המגיד פרק ט): ה' לשלש חצרות זו לפניו מזו וזו תחיד בכל אחת, אף-על-פי שרבים דורסים בחיצונה⁽¹⁾ אינם אוסרים, שכל אחת מתרת במקומה. ואם היו שנים בפנימית ולא ערכו, הרי הם אוסרים על החיצונית שבאמצעית ושבת-החיצונית. זה הכלל, רגל האסורה במקומה אוסרת שלא במקומה, ורגל המתרת אינה אוסרת שלא במקומה:

שעט דיני חצרות ובתים ביניהם, וכו' ב' סעיפים:

א נקרא ערוכה ע"ה
ב שם ע"ו בעיא
ונפשטא

א *שתי חצרות ושלושה בתים ביניהם (א) פתוחים זה לזה ורוצים לערב יחד, חצר זה כא דרך בית שאצלו ונותן ערוכו (ב) בבית שבאמצע וכן עושה השניה, (ב) ומתרים בשלשון, שכל בית שאצלו החצר (ג) חשוב לו כבית-שער ואין צריך לתן פת, והאמצעי הוא בית שמניחין בו ערוכו (ד) ואין צריך לתן פת: ב' ישתי חצרות ושני בתים ביניהם ולא ערכו יחד אלא כל אחת לעצמה, וקא בן חצר זה דרך בית שאצלו והניח ערוכו בבית שאצלו השני, וכן עשה השני, שגם הוא הניח ערוכו בבית הסמוך לחצר האחרת, לא קנו ערוכו, שכל אחד הניח ערוכו בבית-שער של חצר אחרת):

שפ דיני בטול רשות, וכו' ד' סעיפים:

א משנה ערוכה ס"ט
ב שם ויטוה פרק ב
ג כריתא שם ד שם
במשנה ובבית הלל

א *אחד מבני החצר (א) ששכח ולא ערב עם האחרים, (ב) אוסר עליהם. מה תמקנתם, ובטל להם רשותו⁽¹⁾, שיאמר רשותי מבטלת לכם או קנייה לכם, (ג) ואין צריך לקנות בקנין-סודר, ויכול לבטל *אף

באר היטב

(ה) בבית. והתוספות דף עו כתבו דאפלו נתנו הערוכ באחד מבתים הסמוכים לחצרו או באחד מבתי החצר. אלו הג' בתים אין צריכין לתן ערוכו, דנעשו כלם בית-שער לאותה חצר המולכת ערוכו דרך עליהם לחצר אחרת, מ"א:
הרמ"א סימן שצב בהג"ה סעיף ו, אלא שכתב שאין דבר זה כרוך כ"כ, ועוד, דלפ"ז אינם רשאים בבאים מחוץ לרחוב לתוך הרחוב לטלטל אפלו פלים ששבתו בתוכו ואין יכולים להניח טלית וסדור שלהם כאחד הבתים שברחוב ולטלטלם אח"כ מבית שהוא לבהכ"ו, ולכן המציא הפ"י אחר, דדוקא אם היו יכולים לערב עמהם ולא ערכו אוסרים, אבל אם לא היה יכולת כנס לערב לא אסרו אחריו, וכ"כ הרשב"א בערוכה דף טו, ולכן לא מפניא בעיר שאין מקפת מחיצה וקצתם עשו קונה וזה"ש שאין אלו חצרות להם אוסרים, אלא אפלו

שערי תשובה

וע"ש, ובג"כ מ"ח סימן לט כתב ג"כ שדבר זה פשוט המרו כרב ישראל שהדרים חוץ להוסה וכפרים שבתוך התחום כאים לבהכ"ו וקצתם יש להם מקומות בבהכ"ו כקנין או בשכירות ואין פוגע פה לאסור שבתו יש להם מקום לצאת ולבוא, ואף דחזו"ן דלא סליק עצמם שבתו כאים בשבת, מ"מ לא אכפת לו, דדריסת הרגל אינו מפיסד כמ"ש המג"א, אף במקומו מהני צה"פ לסליק, ואף כרגל האסורה במקומה יש להקל לפי מ"ש וכולם:

באור הלכה

במשנה ברורה. והנה הטי"ו מפקפק על דברי הבית"וסף, ודעתו דכיון שיש גימא בחצר חוששין שיוציא כלי עם שופכין לשם, והביא ראיה לזה מדברי הט"ב הפניני, וכתבם מהאחרונים דחזו ראיתו והתוספת-שבת ונהר-שלום ואלהיה רבה ועציר אלמגים, דהרב הסניד לא קאי רק ארישא דדברי הרמב"ם ולא אישפא, ובלאו הכי פשה ראשונים פתחו כרש"י דמורי בחצר שהיא פחותה מארבע אמות: הרשב"א והרשב"א ונהאר ורע, וכן עוד בעציר אלמגים שהוא הדין בימות הגשמים שאין צריכין לעוקא, וכו' בסימן שנו, אפלו בפחותה מארבע אמות יתנה הדין דשניהם מתרים:

* אף משתחשף. ע"ן במשנה ברורה. ואף-על-גב דנאסר למקצת שבת⁽²⁾, מפל מקום מהני בטול, כדאימא בבריתא ע עמוד ב דלענין בטול רשות לא

משנה ברורה

אחד מבני החצר ולא יתן חלק בערוכו: ד (יח) או שנים בחיצונה וערכו. הינו אותם השנים לכד, אבל לא עם הפנימית. ואשמועינן בזה, דלא תימא דגזרינן משום (ז) שישכחו שיש שנים בפנימית כמו בחיצונה ונבוא להתיר גם בזה, והתם כנודאי אסור מדינא, דהוי רגל האסורה במקומה: (יט) אין תחיד שבפנימית וכו'. ורצה לומר, אף שלא ערכו יחד, דרגל המתרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה: (כ) רבים שהם כחיד. הינו, שהיו בפנימית האב עם בניו שמקבלים מבוני פרס, וכל כיצא בהם, עין שם בסימן שע:

א (א) פתוחים זה לזה. והם גס"ן פתוחים לחצרות שאצלו, וקא משמע לן, דאף-על-גב דבעלמא אם בית אחד אינו נותן חלק בערוכו, הוא בעצמו אסור לטלטל וגם אוסר על בני החצר, הקא יציר ששום אחד מהשלושה לא יתנו חלק בערוכו ואפלו הכי מתרים הכל לטלטל, כגון אם יתנו בעלי שתי החצרות את ערוכו בבית האמצעי, ומטעם שמיסם: (ב) ומתרים בשלשון. ורצה לומר, שהם מתרים לטלטל באותן הבתים והבתים בהן אף-על-פי שלא נתנו חלק בערוכו: (ג) חשוב לו כבית-שער. אחריו שקני החצר (ה) מוליכין ערוכו דרך צלה לאמצעית. ויש שכתבו, (ג) שהוא הדין אם נתנו שניהם הערוכו באחד מבתים הסמוכים לחצרות או באחד משאר בתים שבשתי החצרות, אלו השלושה בתים אין צריכין לתן ערוכו, דנעשו כלם בית-שער לאותה חצרה⁽²⁾ (א) פיון שעוברים דרך עליהם להניח הערוכו בה: (ד) ואין צריך לתן פת. כמבאר בסימן שסו סעיף ג:

א (א) ששכח ולא ערב. נקט ששכח, לאשמועינן דאפלו בכהאי גוונא אוסר כשלא בשל, אבל הוא הדין (ב) דאפלו כשהיודי ולא ערב מהני בטול: (ב) אוסר עליהם. לטלטל מבתיהם לחצר: (ג) ואין צריך לקנות בקנין-סודר. דהוא רק (ב) סוגו רשותא בעלמא, שמסלק עצמו מרשותו⁽²⁾

שער הציון

(ד) תוספות: (ה) ואפלו אם כל ימות החל אין להם רשות לעבר דרך הבתים, אפלו הכי פיון שהניחו את הערוכו בבית האמצעי על-דרך נתרצו הבתים שמשני הצדדין לעבר דרך עליהן בשבת כשיצרו לאכל הערוכו. וע"ן פסרי-מגדים: (ג) מגן-אברהם בשם התוספות: (ג) זה הטעם על ציור השני, ובציור הראשון שהניחו הערוכו בבית הסמוך לחצר, הטעם, דאוחן שני בתים פטורים מפני שהם בית-שער לאותו בית, והבית שפנה בו הערוכו פטור גס"ן, כמו שכתוב בשלחן ערוך: (ה) דהא בטול מהני אף מבעוד יום, ויש לו ענין שהיה לערב: (ג) תוספת-שבת:

הלכות שבת סימן שפ

משתחשף. ה'אם דר עם ארבעה או תמשה * צריך לבטל (ב) (ד) לכל אחד ואחד, שיאמר 'רשותי מבטלת לך ודף'. (ה) ויגש אומרים שדי שיאמר 'רשותי מבטלת לכלכם'. 'אם בטל (ו) רשותו סתם, לא בטל אלא רשותו שיש לו בחצר, הלכך הם מתרים להוציא מבתיהם לחצר, * וגם הוא, (ז) שהוא אורח בעלמא, אבל אסורין להוציא (ח) מביתו לחצר, (ט) וגם הוא. ויגש אומרים (י) שצריך לנעול ביתו (יא) כדי שלא יבוא להוציא באסור, ולא יפתחנו אלא כשרוצה לצאת ולבוא וינעלנו מיד אחר צאתו וכו': כ' אם בטל להם גם רשות ביתו, מתרין (יב) בין הוא בין הם להוציא לחצר, בין מביתו (ג) בין מבתיהם: ג אם אינו רוצה לבטל להם רשותו אלא להשכיר, יגש אומרים שמועיל כמו בטל, יגש אומרים (ד) (יג) שאינו מועיל: ד' אם בני החצר שערכו מבטלים רשותם לאחד שלא ערב, (יד) הוא מתר להוציא מביתו לחצר (טו) ולא מבתיהם (אם לא שבטלו בפרוש גם רשות ביתם) (יז), והם אסורים (ז) (טז) אף מבית לחצר, (יז) ולא

ה שם בנפלא דף
בעני תפישא דף כו
ובנפנ ו טור, וכתב
הרב המגיד שכן
משמע מדברי רש"י
(בדף כו) ושלשון
הרמב"ם הוא צריך
לנעול ד' משנה
ונקרא ס"ט לנעול
דנקרא לו כותהו
ח הרא"ש שם
וכדפי"ש רש"י
ט פשוט שם בנפלא
כיו ואפלו לרש"י
י הרא"ש בריש פרק
הזה, וכן כתב הטור
כ הר"ם והרדב"ם בפרק הזה, וכן נוטים דברי הרמב"ם בפרק ב מהלכות ערובין ל משנה שם ס"ט מ שם בנפלא

ב הר"ם והרדב"ם בפרק הזה, וכן נוטים דברי הרמב"ם בפרק ב מהלכות ערובין ל משנה שם ס"ט מ שם בנפלא

שערי תשובה

במקפת ויש בניהם א"י האוסרים עליהם ואחין רחובות שאין בניהם א"י עשו לעצמם חז"ל ערבו, כי אם אדם שפחח אין אוסרים עליהם, שלא היו יכולים לערב עמם מחמת בתי הא"י האוסרים עליהם, ולא מקרי יכול לערב מחמת שיהיו יכולים לקנות רשות,

באור הלכה

משנתיבן במה דנאסר בתחלת שבת: * צריך לבטל לכל אחד ואחד. עין משנה ברורה. ואף על גב דהאי דבטיל לה ערב עם חברו? כי ערב מאתמול, אדעתא דהאי חולקא לא ערב וכו' ורש"י כ"ו עמוד ב דבור הפתחיל 'הכי גרסינן לא נזכרה'. ויפ' זה אם היה הבטול מבעוד יום קדם שערב, וכי ערב, אדעתא דהאי חולקא נמי ערב, מהני הבטול בשבטל לו לכו, וכן מוכח מפור דברי רש"י שם שהביא מביתא דהטר דתניא שם: אחד מן השוק שפת וכי מבעוד יום, דהני קדם שערב וכו'. ונע, דלדברי הרא"ש דסבירא לה דכנת הביתא דקאמרה 'מבעוד יום' הניו אפלו מת לאחר שערב, כיון שהוא קדם זמן קניית הערוב דהניו קדם ביה'השמשות, חל הערוב גם על הבית שניש, וכמו שכתב הגר"א בסימן שעא, הוא הדין בענינו אפלו היה הבטול בשבטל לו לאחר שערב, כיון שהוא קדם ביה'השמשות חל הערוב גם על החלק שבטלו לכו: * וגם הוא, שהוא אורח בעלמא. עין פרישה שכתב דהוא מתר להוציא מביתם אפלו קדם שהחזיקו, וכן מבאר בחדושי הנשכ"א להר"א,

באר היטב

(ב) לכל. ואם לא עשה כן, אף למי שבטל אסור: (ג) בין. הינו לאחר שהחזיקו בחצר, ערטי שפא, מ"א: (א) שאינו כ' כמ"א: להל' דמסתפינא הייתי אומר דבחל שרי לכ"ע, ע"ש השעם. ועין ט"ז: (ז) אף

משנה ברורה

כדי שלא יאסר עליהם, (א) ומהאי טעמא מתר לבטל אף משתחשף: (ד) לכל אחד ואחד. ולא אמרינן (ד) דכשבטל רשותו לאחד מהם דעתו לבטל לכל בני החצר כדי שלא יאסר עליהם, ומה שאמר לאחד מהם, במקום פלם אמר לו. ואם לא בטל לכלם, (ה) אף למי שבטל אסור: (ה) ויגש אומרים שדי שיאמר וכו'. משמע דלדעה ראשונה לא מהני כשאמר 'לכלכם', והטעם כתב הש"ס, משום דבעלמא רבו ככלו, ועל-פן אי אמר 'לכלכם' אפשר דכנתו וק' על הרב מהם⁶, ומה שכתב המחבר בריש הסעיף 'רשותי מבטלת לכם', התם מרי שהיו רק שנים. ולדינא מסיק האל"ה רבה דהעקר כהיש'אומרים דמהני גם כשאמר 'לכלכם', (ו) וכל זה כשעומד נגד פלם ואמר להם (ו) לשון זה: (ו) רשותו סתם וכו'. וכל'שפן אם אמר 'רשות

וצר מבטלת לכם', דאין הבית בכלל: (ז) שהוא אורח בעלמא. ואורח אינו אוסר על בני החצר וגם הם אינם אוסרים עליו, וכדלעיל בסוף סימן שע, עין שם: (ח) מביתו לחצר. שהרי לא בטל להם רשות ביתו: (ט) וגם הוא. ורצה לומר, שאסור להוציא מביתו לחצר, שאין לומר על ביתו שהוא כאורח בו, שהרי לא בטל להם: (י) שצריך לנעול ביתו וכו'. ורצה לומר, כשלא בטל רשות ביתו, דכשבטל מתר לכתחלה להוציא מביתו הוא והם, כמו שכתב בסעיף ב: (יא) כדי שלא יבוא וכו'. ובמקום הדחק (ס) יש לסמך להקל שאין צריך נעילת בית: ב' (יב) בין הוא וכו' מביתו. הינו (ט) לאחר שהחזיקו אנשי החצר את רשותו, שהוציאו מבתיהם להחצר ורקדם שהחזיקו, אם יוציא מביתו לחצר אז חוזר מבטולו וממילא אוסר עליהם והן עליו, כדלקמן בסימן שפא סעיף א, וכן יתור שלא יכניס מחצר לביתו קדם שיכניסו הם מהחצר לביתו, כדלקמן בשפ"א. וטעם ההתר, דכיון שבטל גם רשות ביתו, נעשה אורח גמור אצלם⁸ כיון שלא נשאר לו רשות שלא בטל: ג' (יג) שאינו מועיל. סבירא להו דלא תקנו שכירות אלא בעפ"ם אבל לא בישנאל. ועין באחרונים שחתרו למצא טעם לזה¹⁰. והמגן אברהם מצדד, דבחל לכלי עלמא יכול להשפיר, דלא גרע מבטול, אלא (י) דבשבת אסור לשכר דהוי במקח וממכר¹¹. ולענין הלכה, האל"ה רבה פוסק דאין שכירות מועלת בישנאל כלל, אבל שארי (יב) אחרונים מקילי בזה¹² לענין ימי החול¹³ בהמגן אברהם: ד' (יד) הוא מתר וכו'. דכיון שבטלו לו רשותם, נעשה חצרים וביתו רשות אחת: (טו) ולא מבתיהם. דמסתמא כשבטלו לו רשותן לא בטלו אלא חצרון לבד: (טז) אף מביתו. כן צריך לומר. ורצה לומר, לא מבעיא דמביתם שלא בטלו אסורים להוציא לחצר שהוא רשות אחרת, אלא אפלו מביתו של זה שבטלו לו, שהוא רשות אחת עם החצר, גם כן אסור, וכדמסיים דלא חשיבי כאורחים בעלמא כשהם רבים, ואם כן כשחזרו ומוציאין לתוכה הרי זה כאלו חזרים בהם ורוצים לזכות בה. וכתב המגן אברהם, דלא אמרינן זה אלא כשהם מוציאים מבית לחצר, אבל כשהם מכניסים מחצר לבית אין זה נקרא השתמשות בחצר ולא הוי רוצים לזכות בחצר. אבל באל"ה רבה כתב בשם (יז) הרבה פוסקים שגם להכניס מחצר לבית אסור, וכן כתב באבן עזר: (יז) ולא אמרינן וכו'. ואפלו (יח) בטלו לו רשות ביתם גם כן אסורים להוציא, בין מביתם ובין

שער הציון

(א) נקרא: (ז) ריש"א: (ח) הרב המגיד והעמיקוהו האחרונים. והטעם, דכיון שאין חברו יכול לטלטל, ערובו כמאן דליאת, דערוב שמו [עין ערובין מ"ט] בענין שיהיו ערובין ומחברין כל החלקים ביחד: (ו) רש"י והרב המגיד: (ו) אבל כשהוא אומר 'לכם' והוי יותר משנים, משמע דלא מהני אף לדעה זו. ועין פרישה: (ד) כי רבים חולקים על זה, עין בתוספות ומרדכי ורי"א, וכן הרמב"ם לא הזכיר זה, וכן דעת הרשב"א והר"ט"א בחדושיהם ללקל בזה, וכן כתב הגר"ז: (ט) מגן אברהם ופרישה והגר"א ושי"א: (י) דבשלבטא גבי עובדי גלוילים אין דירתן דירה אלא שאסור משום גנבה, לא מקרי קנין, אבל בישנאל אסור לשכר: (יב) שלחן ערישי שש"ס והגר"ז [ועין בהגר"ז דאפלו לענין שבת יש להסתפק]. ובפרימגדים מצדד לומר דהמגן אברהם מועיל בדיעבד שכירות אפלו בשבת¹⁴: (יג) עבודתיה'הקדש ורבו וינתן ורבו יתום, וכן כתב הר"ט"א בדף סד ודף סו: (יג) מגן אברהם ושי"א:

הַלְבוּת שֶׁבֶת סִימָן שֵׁפ

ביאורים ומוספים

הלכה כדעת חכמים (עירובין כו, ב) שהמבטל רשות חצירו לא ביטל רשות ביתו, ומשום שהמבטל בעין רעה מבטל, וכמו כן אם ביטל את ביתו לא ביטל את החדר שלפנים הבית.

והוסיף, שאף באופן שביטל בפירוש את ביתו שגילה בדעתו שבעין יפה מבטל (כמבואר בגמרא שם), מימ חדר זה אינו נכלל בכנותו, שעדיין עינו רעה בזה (ומטעם זה גם מי שביטל לאחד מבני החצר את רשות ביתו צריך לחזור ולבטל לכל אחד ואחד מבני החצר, ואין אומרים שכיון שביטל בעין יפה אם ביטל לאחד ביטל גם לכולם). מאידך הכף החיים (סי"ק טו) כתב, שמתנימת לשון השו"ע והפוסקים משמע שהמבטל בית סתם כוונתו לכל החדרים. וכן מבואר בפתחי תשובה (ח"ו"מ סי' ריד סי"א) שחדרים שהם מתשימי הבית הריהם מכורים עם הבית בכל אופן.

[משנ"ב סי"ק יג]

ועין בקאחרונים שכתרו למצא טעם לזה¹⁰.

10 ומצינו בדבריהם כמה טעמים חלוקים בזה:

א. הלבטש (סי"א) כתב, שנראה הדבר שאינו עושה את השכירות בעין יפה, אלא שנתן עינו בממון שיקבל בעד השכירות.
ב. הטי"ו (סי"ב) כתב, שכיון שתקנת שכירות מנכיר היתה שאפשר לשכור גם בפחות משה פרוטה, משום שגם דבר מועט כזה נחשב אצלו לממון (וכמו ששינוי (סנהדרין נו, א) שכן נח נהרג גם על פחות משה פרוטה), לפיכך ביטלו חכמים את השכירות לגמרי בישראל שאין פחות משה פרוטה נחשב לממון אצלו, שחששו שמא גם הישראל ישכור בפחות משה פרוטה. וכן ביאר השיירי קרבן את דברי הירושלמי (עירובין פ"ו ה"א), שפסק שאף בחול אין מועיל לשכור מישראל.

ג. התוספת שבת (סי"ט ט) כתב, לפי מה שמבואר בשו"ע לקמן (סי' שפ"ב סי"א) שבנכרי תיקנו חכמים דוקא דין שכירות ולא ביטול רשות, ומבואר בגמרא (עירובין סא, ב) שהוא משום שהנכרי לא יסכים להשכיר את רשותו כיון שיחשוש לכשפים, ועל ידי כך יצטרכו הישראלים לעבור לגור במקום אחר. ופירש רבינו יהונתן (שם יט, א בדפי הרי"ף), שהטעם שהנכרי חושש לכשפים הוא משום שידוע שבשאר ישראל שלא עירב מועיל ביטול רשות, וסבור שהטעם שהישראל רוצה לשכור ממנו דוקא בכסף ואינו מסתפק בביטול שהוא בחינם, כיון שרצונו לעשות לו כשפים. ולפי זה כתב התוספת שבת, שלכן לא מועילה שכירות בישראל, שכן אם תועיל הרי יעדיפו בני החצר לשכור, משום שבוז די שאחד שוכר בשביל כולם, ואין דינה כביטול שצריך לבטל לכל אחד ואחד, ואם כן תשתכח תורת ביטול, ושוב הנכרי לא ידע כלל שאפשר לעשות ביטול בחינם ולא יחשוש לכשפים, ויסכים להשכיר רשותו לישראל, ולא יצטרכו הישראלים לעבור משם, ונמצא שבטלה תקנת חכמים.

אמנם החו"א [המובא בהערה 12-13] כתב, ששכירות מועילה מטעם ביטול ולכן יש בה את כל ההגבלות של ביטול, ואם כן לא יועיל שאחד ישכור בשביל כולם, אלא כל אחד ואחד יצטרך לשכור כדין ביטול, ולדבריו אין מקום לתירוצו של התוספת שבת.

[משנ"ב שם]

דבשבת אסור לשכר דהיינו קמקח ומקמרי¹¹.

11 ובשעה"צ (סי"ק יא) הביא שהפמ"ג (א"א סי"ק ו) מצדד שבדיעבד אם שכר בשבת, הרי זה מותר, וכמו שפסק השו"ע (ח"ו"מ סי' רח המשך במילואים עמוד 30

[משנ"ב סי"ק ה]

ועלין אי אמר 'לכלכם' אפשיך דכנתו וק' על הרב מהם.

4 אמנם לגבי גיטין פסק השו"ע (אה"ע"ז סי' קכ סי"ט), שאם אמר לחבורה כולכם חתומי, צריכים כולם לחתום, ואם מת אחד מהם אינו גט, ואין חוששים שכונתו במה שאמר 'כולכם' רק לרוב, ויחול הגט מספק. וכן בהפקר שצריך להפקיר לכל כשמיטה, פסק השו"ע (ח"ו"מ סי' רעג סי"א) שיכול לומר הפקר לכל, והיינו משום שלכל פירושו לכולם ולא רק לרוב. והתוספת שבת (סי"ק א) עמד על דבר זה, ראה שם מה שתיירץ.

5 והט"ו הוסיף (סי"ק א), שזהו מה שאומרים בנוסח התפילה בראש השנה 'מלוך על כל העולם כולו', שלכאורה הוא כפל לשון, אלא שיכל העולם אפשר לפרש שהכוונה רק על רוב העולם, שהרי רובו ככולו, לכן כופלים הלשון 'על כל העולם כולו', לומר שכונתנו על כל העולם ממש.

[משנ"ב סי"ק ט]

שקרי לא בשל להם.

6 בטעם הדבר כתב רש"י (עירובין טט, ב ד"ה ביתו), שכיון שלא ביטל את ביתו, נמצא שרשות ביתו היא רשותו והחצר היא רשותם, וכעין זה כתבו הרשב"א והריטב"א (שם). אולם רבינו יהונתן (שם כא, א בדפי הרי"ף) כתב טעם אחר, משום ששארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב. עוד כתב, שאם יוציא מביתו לחצירו נראה לכל שחזר בו מביטולו. ואף אחר שהחזיק ששוב אינו יכול לחזור מביטולו, מימ אסור כיון שנראה כחובא ואיטולא. ועוד, שעל ידי זה נראה לכל שבני החצר משתמשים בחצר באיסור. והעצי אלמוגים (סי"ק ו) וכן הגאון יעקב (על הגמרא שם) ביאר בדעת רבינו יהונתן, שבא להוסיף שאפילו ביטל בפירוש את רשות ביתו אסור לו להוציא מביתו לחצר, משום שנראה כחזר ומחזיק ברשותו.

[משנ"ב סי"ק י]

שצריך לנעול ביתו וכו'.

7 ודינו חמור ממי שדר בחצר שאינה מעורבת שאינו צריך לנעול את ביתו. ובטעם החילוק כתב הערוך השלחן (סי"ז), שבחצר שאינה מעורבת כולם אסורים להוציא מבתיהם לחצר, ולכן לא חששו חכמים שיבוא להוציא, מה שאין כן בשכח אחד ולא עירב, שכיון שלכולם מותר להוציא מבתיהם לחצר ורק לו אסור, חששו חכמים שמא מתוך ההרגל יבוא גם הוא להוציא, ולפיכך הצריכוהו לנעול את דלת ביתו להיכר שלא יבוא להוציא.

[משנ"ב סי"ק יב]

נעשה אורח גמור אצלם.

8 והחו"א (א"ו"ח סי' פא סי"ק יז וסי' פח סי"ק ו-ז וסי' צא סי"ק ג) כתב, שכמה ראשונים חולקים על מה שפסקו השו"ע והמשנ"ב, וסוברים שגם ליחיד שביטל רשותו לרבים אסור לעולם להוציא ולהכניס מביתו, אפילו לאחר שהחזיק ברשותו.

[משנ"ב שם]

כין שלא נשאר לו רשות שלא בטל.

9 ואם היה עוד חדר לפני הבית, חידש התוספת שבת (סי"ק ו) שאף שביטל רשות ביתו לא ביטל חדר זה, ואסור להוציא ולהכניס מחדר זה לחצר. ואף שלענין מכר פסק השו"ע (ח"ו"מ סי' ריד סי"ב) שחדר שאינו רחב ד' אמות נמכר בכלל הבית, מימ לענין ביטול

מילואים

הלכות שְׁפֵת סִימָן שֶׁחַ

המשך מעמוד הקודם

[משנ"ב ס"ק יב]

דְּרָגָל הַמִּתְתָּח בְּמִקְוֵה אֵינָה אוֹסֶרֶת שְׁלֵא בְּמִקְוֵה⁽¹⁰⁾.

10) ובני הפנימית יכולים לעבור דרך החיצונה. ולענין אם מותר לבני הפנימית לטלטל מבתי החיצונה אל החיצונה, כתב בשו"ת נדע ביהודה (מהדורת א"י ח"י ט) שאסור להם. מאידך, החו"א כתב (א"י ח"י צה ס"ק יז) שבשום פוסק לא הוזכר איסור כזה, ולכן נראה שמותר להם לטלטל מהבתים שבחיצונה אל החיצונה.

[משנ"ב ס"ק טז]

לֹא מְהַנִּיחַ.

11) היינו משום שעל ידי שנתרגלה החיצונה להיות רגלה בפנימית על ידי העירוב, חשובים הם כבני החצר הפנימית, ואם לא יבטל גם להם הרי יאסרו בני החיצונה על הפנימית (וכדלהלן ס"ק יז).

ואם בערב שבת קודם שקידש היום נפרצה החצר החיצונה לרשות הרבים או לכרמלית, שנמצא שאינה ראויה לערב, כתב החו"א (א"י ח"י צ כה) שבוזה אין אומרים שהחיצונה תאסור על הפנימית, שכיון שאין החיצונה יכולה לערב עמה, אין אומרים שנעשו כאחת מחמת שהורגלו לערב יחד, ולכן גם בשבחה אחד מהפנימית אין צורך שיבטל גם לבני החיצונה, כיון שאף ללא הביטול היא מסולקת מהם.

[משנ"ב ס"ק יז]

פְּנִימִית מְתַרְתָּי.

12) והחיצונה אסורה מאחר שאחד מהם שכה ולא עירב. ואף אם ביטל השוכח את רשותו, כתב החו"א (א"י ח"י פה ס"ק ד) שהפנימית מותרת והחיצונה אסורה, משום שמן הסתם בני הפנימית ביטלו את שותפותם עם בני החיצונה, שהם אומרים להם, הרי אתם אוסרים עלינו עד שיבטל השוכח רשותו, ולתקוני שיתפתך ולא לשותי, ואם כן נמצא שהחיצונה כלל לא עירבה. אמנם אם ידעו בני הפנימית שאחד מבני החיצונה לא עירב וסמכו על מה שיבטל את רשותו, חל העירוב לבני שתי החצרות, ואף החיצונה מותרת.

בבית הכנסת שבעיר ויש להם חלק בנחלת ה', אין לומר שמשום כך נשתעבדו בני העיר לדריסת רגלם של בני חוץ לעיר, שהרי בני העיר יכולים לתת להם ספר תורה למקומם ויתפללו שם בציבור. [ולפי מה שכתב החו"א בהערה הקודמת, במקרה זה אינם אוסרים גם ללא סברא זו, שהרי יש כרמלית המפסקת בינם לבין העיר השנית].

וכן כתב להלכה בשו"ת נדע ביהודה (מהדורת א"י ח"י ט), שדבר זה פשט היתור בכל ישראל, והמה קהילות קדרשות מוקפות חומה, וקצת יהודים דרים חוץ לחומה ובאים בשבת לבית הכנסת, ואין פוצה פה לאסור, ומסקנת דבריו שכיון שהם דרים חוץ למחיצות ואינם יכולים לערב יחד עם בני העיר, אינם אוסרים עליהם בדריסת הרגל. וכן כתב בשו"ת באר יצחק (א"י ח"י יז). [וראה הערה הבאה דעת החו"א בזה].

והצר פנימית שיש לה פתח נוסף שפתחו לקרפף, הסתפק החו"א (א"י ח"י פו ס"ק יט) האם היא אוסרת על החיצונה מדין רגל האסורה במקומה, או שפתח לקרפף אינו נחשב לפתח אחר לענין שיחשב שאין להם דרך בחיצונה.

9) ולענין מי שאינו יכול לערב, כתב בשו"ת נדע ביהודה (שם) שאינו אוסר, משום שרק מי שיכול היה לערב ולא עירב נחשב לרגל האסורה שאוסרת שלא במקומה, אבל מי שאין באפשרותו לערב אינו אוסר. והביא ראייה מדברי הריטב"א (עירובין נט, ב) שכתב: "כלל גדול הוא זה, שאין לך אוסר על חברו משום עירוב אלא ביכול לערב עמו ולא עירב".

והוסיף, שגם באופן שלא יכלו לערב מחמת נכרים שגרים עמם אינם אוסרים על החיצונה. אולם החו"א (א"י ח"י צה ס"ק יח) כתב, שכל דברי הריטב"א נאמרו רק כשלא יכלו לערב מחמת שאין להם מחיצות כדיון, אבל אם אינם יכולים לערב מחמת נכרים, הריהם נחשבים לרגל האסורה במקומה שאוסרת שלא במקומה. והביא ראייה מדברי הגמרא (עירובין עה, ב) שגם נכרים נחשבים לרגל האסורה שאוסרת על בני החיצונה.

הלכות שְׁפֵת סִימָן שֶׁחַ

המשך מעמוד 494

לביטול, וכגון, א. צריך לשכור את כל רשותו של הישראל, וכמו בביטול שצריך לבטל את כל רשותו. ב. אין מועיל לשכור משכירו ולקטיו של בעל הבית או מאורח המתארח עמו או מהמשכיר, כשם שכל אלו אינם מועילים בביטול [ובשכירות מנכר מותר לשכור בכל אופנים אלן]. אמנם ראה בשו"ת אבני נזר (א"י ח"י מה ס"ק י) שהיול בזה. ג. אם לאחר שהשכיר חזר המשכיר והוציא כליו הריהו אוסר, כדיון בביטול שנחשב שחזר בו מביטולו. והוסיף, שאף על פי שעשה קנין שכירות, מ"מ יכול לחזור בו על ידי שמוציא את כליו לחצר, כיון שהשכירות עצמה אינה מתירה, אלא שהיא מועילה מדין ביטול, וכל שאין כאן ביטול אף השכירות אינה מתירה.

10) והנה כל זה כתב החו"א בביאור דעת המהר"ם (הובא ברא"ש עירובין פ"ו ס"י יג) שפסק שאין מועילה שכירות מישראל, ולכן מועילה רק מדין ביטול, אבל להרא"ש (שם) שחולק על המהר"ם משמע שמועילה מדין שכירות, ואם כן יועיל גם בכל אופנים אלן, ולא נתפרש להדיא בדבריו כדעת מי נוטק להלכה [ומדברי המשנ"ב משמע שעל כל פנים לכתחילה חוששים לשיטת מהר"ם]. אולם להלן בדבריו (שם ס"ק לב) מבואר שאין מועיל לשכור משכירו ולקטיו של ישראל, והוא כדעת מהר"ם.

ס"א) שמקח שנעשה באיסור היה מקח. וברעת היש אומרים האחרון כתב המחצה"ש (ס"ק ו), שמולשון השו"ע שכתב 'אינו מועיל, משמע שאין השכירות מועילה כלל אפילו בדיעבד, והוסיף שם, שלדעה זו אפילו בחול אין שוכרים.

[משנ"ב שם]

מְקַלְטֵין פְּוֵהוּ לְעֵנִין יְמֵי הַחֲלָלִים.

12) ולקמן (ס"י שפ ס"ק כא) כתב בשם הט"ז (שם ס"ק ו), שבישראל לא מועיל לשכור בפחות משהו פרוטה, וכן כתב הקרבן נתנאל (עירובין פ"ו ס"י יג אות כ). מאידך, דעת החו"א (א"י ח"י פב ס"ק טו) שגם בישראל מועיל לשכור בפחות משהו פרוטה. וביאר, שהרי טעם הראשונים שמועילה שכירות בישראל הוא משום שהשכירות נחשבת כביטול [וכן משמע לשון השו"ע שיש אומרים שהשכירות מועילה כמו ביטול], ולכן אם מסכים הישראל להשכיר בפחות משהו פרוטה הרי זה מועיל כמו ביטול. אמנם כבר הקשה הט"ז (שם) מדוע שכירות בפחות משהו פרוטה גרועה מדין ביטול, ותיריך שהרי בא עמו בתורת שכירות ואין כאן שכירות ולכן אינו מועיל.

13) וכן כתב החו"א (שם). שלכל הדעות השכירות מועילה מדין ביטול [ראה הערה הקודמת], ולכן צריך שתעשה השכירות באופן המועיל

הַלְבוּת שֶׁבֶת סִימָן שֶׁפ

המשך מעמוד הקודם

[על ידי אונס או שום סיבה], אבל אם יכלו לערב מבעוד יום, לכל הדעות אסור לעשות כן. [וכתב שם (ס"ק ז), שלדעת הרמב"ם (פ"ב מהל' עירובין ה"טז) אין מועילה שכירות בישראל אפילו בחול, וחלק בזה על המג"א].

[שעה"צ ס"ק יא]

מועיל בדיקוד שכירות אפילו בשבת¹⁴].

(14) והענין אלמוגים (ס"ק ח) כתב, שאף לדעת הראשונים שמועילה שכירות בישראל בשבת, היינו דוקא באופן שמבעוד יום לא יכלו לערב

הַלְבוּת שֶׁבֶת סִימָן שֶׁפ

496 המשך מעמוד

מרגיל את בני החיצונה להשתמש בפנימית, והרי הם כאילו דרים בה. והקשו התוס' (שם סז, א ד"ה שחכ) שהרי קיימא לן (שם מח, ב) שאין אומרים דירוקן [על ידי עירוב] להחמיר, ואם כן אין לו להחמיר על הפנימית ולומר שדירוי החיצונה בה ואינה יכולה להסתלק מהחיצונה. ותיצרו, שבאופן שהפנימית פשעה ועיוותה את עצמה, אומרים דירוקן להחמיר.

לחיצונה זכות זו ואינה משתמשת שם בשבת, אינה אוסרת. [ומקור דין זה הוא מהב"י בשם התוס' (עירובין נט, ב ד"ה פנימית), שהוכיחו דבריהם מכח הסוגיא שם].

[משנ"ב ס"ק יז]

אֲחֵרֵי שְׁנֵתְחַבְרוּ מִתְחַלְהָ יָמֵד עַל-יְדֵי עָרוֹב אֶקְדֶּה¹⁵].

(15) ביתר ביאור כתב רש"י (עירובין טו, ב ד"ה האי בר), שהעירוב

הַלְבוּת שֶׁבֶת סִימָן שֶׁפ

המשך מעמוד

[משנ"ב ס"ק כז]

מְשֻׁם דְּיִוְרֵשׁ כְּרֵעָה דְּאֶבְהָהּ הוּא²⁶].

(26) ולעיל פסק השו"ע (סי' שעא ס"ה), שגם בגר שדר בחצר ומת מבעוד יום והחוקק ישראל בנכסיו רק משחשיכה, יכול הישראל לבטל רשותו בשבת, כדן כל יורש שירש רשות אביו בשבת שיכול לבטל רשותו. וכתב בשעה"צ שם (ס"ק כב), שאף על פי שהישראל היורש לא יכול היה לערב מבעוד יום, שהרי אז עדיין היה הגר חי, אף על פי כן יכול לבטל, כמו יורש שירש נכסי אביו שמת מבעוד יום ולא עירב אביו, שמועיל ביטולו של היורש.

[משנ"ב ס"ק כח]

וְחֹזְרִים וּמְכַשְׁלִים לְאוֹתָם וְכוּ'²⁷].

(27) ובאופן גרים בחצר שלושה אנשים, כתב החזו"א (אוי"ח סי' צא ס"ק ג ד"ה ומיהו) ששנים מבטלים לאחד, ויכול הזוכה לחזור ולבטל לאחד מן המבטלים, והזוכה השני לשלישי, וחזור חלילה. והסתפק האם הזוכה יכול לבטל לבדו בלי המבטלים אליו, או שצריך שכולם יחזרו ויבטלו לשלישי, משום שיתכן שהאחרים לא הקנו לו את חלקם לענין שיוכל להקנות לאחרים, הסיק שיש להקל בעירוב. [והגרש"ב ודלברג והגר"ד לנדו ציינו בגליון החזו"א, שבחידושי הריטב"א (עירובין טו, ב ד"ה קמ"ל) מבאר שאפשר לבטל לאחר גם את הרשות שביטלו לו, וכן כתב הבגד"י ישע (בהגהותיו על המרדכי עירובין פ"ו אות טו) בפירושו, שגם אחר שביטלו ראובן ושמעון רשותם ללוי, יכול לוי לחזור ולבטל לראובן או לשמעון את רשותו ואת רשות חבירו שביטל לו].

לטלטל שם, שהרי גם קודם שהקיף הנכרי במחיצה אינו יכול להשתמש שם בשבת, אבל בשתי חצרות שהם יכולים לטלטל מחצר לחצר בשבת [כלים ששבתו בחצר], לכך כשנפלה המחיצה יתכן שיכולים הם לבטל זה לזה. והחזו"א (אוי"ח סי' צח ס"ק ה) נקט כדעת הפרישה.

(23) ואף שיותר לטלטל בתוך מחיצה שנכרי הקיף בשבת, וכמו שפסק השו"ע לעיל (סי' שסב ס"ג) שמחיצה הנעשית בשבת שמה מחיצה, אף על פי כן לענין לבטל אחד לחבירו אין מועיל מה שהקיפו בשבת.

[משנ"ב ס"ק כה]

כִּינֵן שְׁנַאָסֵר לְמַקְצֵת הַשֶּׁבֶת נְאָסֵר לְכָל הַשֶּׁבֶת²⁴].

(24) והחזו"א (אוי"ח סי' פח ס"ק ה) סובר שאין דין 'שבת שנאסרה נאסרה', ומ"מ מודה שאין מועיל ביטול לרשות שבאה לו בשבת. והטעם בזה, כיון שלא תיקנו דין ביטול ברשות שהוקפה באמצע השבת, וממילא נשאר איסור הדירורים במקומו. [נראה מה שכתבנו בביה"ל לעיל סי' שפ ס"א ד"ה אף, וסי' שעא ס"ד ד"ה כל זמן].

[משנ"ב ס"ק מ]

[הי"דש כ"א לדור כְּחֶצֶר וְאוֹסֵר²⁵].

(25) ובאופן שהמורש ביטל רשותו קודם שמת, כתב הקרבן נתנאל (עירובין פ"ו סי' טז אות ל) שלאחר שמת בטל ביטולו, והחזו"א (אוי"ח סי' פח ס"ק ה) הסתפק בכך.

הַלְבוּת שֶׁבֶת סִימָן שֶׁפ

498 המשך מעמוד

כדי שהישראל לא ילמד ממעשיו, ולכן הטריחיהו והפסידיהו חכמים לישראל הדר עמו, כדי שיקשה בעיניו ליתן שכר בכל שבת ושבת. והקשה הקרן אורה (שם), מרדע לא פירש רש"י משום שהנכרי החשב

מבין מדוע הישראל רוצה לשכור ממנו רשותו ואינו מסתפק בביטול הרשות, ולכך הוא סבור שהישראל מתכוין לעשות לו כשפים. אמנם רש"י (שם ד"ה אלא) פירש, שחכמים תיקנו לשכור את רשותו